

MeSH 2018 – zásadní změny a novinky s výběrem zajímavých a inspirativních deskriptorů

V aktualizaci 2018 přibylo 474 deskriptorů, bylo smazáno 7 deskriptorů a 1 podheslo.

Verze MeSH 2018 obsahuje 28.939 deskriptorů, 79 podhesel, 244.154 záznamů v SCRs.

Zásadní změny a novinky v MeSH 2018

Deskriptory

Bylo smazáno 7 deskriptorů.

smazané deskriptory	jak indexovat
Anopheles gambiae	Anopheles
Cecropiaceae	Urticaceae
kobří jedy	jedy hadů čeledi Elapidae
Endamoeba histolytica	Entamoeba histolytica
nahosemenné rostliny	Cycadopsida
pseudocholinesterasa	butyrylcholinesterasa
Secernentea	Nematoda

Nové deskriptory s definicemi, anotacemi, se stromovou lokací deskriptorů jsou dostupné na [New MeSH Headings 2018](#)

Publikační typy (PT)

Přibyly 3 nové publikační typy - ADAPTIVNÍ KLINICKÉ ZKOUŠKY, HODNOCENÍ EKVIVALENCE LÉČBY, UPOZORNĚNÍ NA MOŽNÉ POCHYBENÍ V ČLÁNKU.

K těmto PT se vztahují i 3 nově vytvořené deskriptory - ADAPTIVNÍ KLINICKÉ ZKOUŠKY JAKO TÉMA, HODNOCENÍ EKVIVALENCE LÉČBY JAKO TÉMA, OVĚŘENÍ KONCEPČNÍ STUDIE.

Podhesla

Bylo smazáno podheslo / CT, kontraindikace.

Místo něho byly vytvořeny 3 nové deskriptory

- KONTRAIKDIKACE
 - o LÉKOVÁ KONTRAIKDIKACE
 - o KONTRAIKDIKACE LÉČEBNÉHO VÝKONU

KONTRAIKDIKACE LÉKŮ A KONTRAIKDIKACE LÉČEBNÉHO VÝKONU jsou deskriptory podřazené deskriptoru KONTRAIKDIKACE.

Pravidla použití:

- Užij deskriptor KONTRAIKDIKACE pro obecné či nespecifikované kontraindikace. Deskriptor lze koordinovat s deskriptorem pro vyjádření specifického fyzikálního činidla, který následně koordinuj s podheslem /AE, škodlivé účinky.
- Deskriptor LÉKOVÁ KONTRAIKDIKACE koordinuj se specifickým deskriptorem pro lék, který následně koordinuj s podhesly / TU, terapeutické užití či / AE, škodlivé účinky.
- Deskriptor KONTRAIKDIKACE LÉČEBNÉHO VÝKONU koordinuj s deskriptorem pro léčebný výkon, který následně koordinuj s podheslem / AE, škodlivé účinky.

Pro vyloučení záměny mezi podheslem / AE a novými deskriptory týkající se kontraindikací byly z viz odkazů podhesla /AE smazány „injurious effects“ a „undesirable effects“.

Seznam podhesel a jejich hierarchie v češtině pro rok 2018 budou uvedeny v lednu 2018 na <https://nlk.cz/pro-knihovny/mesh/indexace-podle-mesh/podhesla-mesh/>.

SCRs (Supplementary Concept Records)

V SCRs byla vytvořena nová třída (Class 4) pro organizmy. Bylo vytvořeno 387 záznamů virů. Termíny jsou vyhledatelné v [MeSH Browser 2018](#).

Podrobnější pojednání ke změnám v MeSH 2018 viz [MEDLINE Data Changes - 2018](#).

Výběr deskriptorů zajímavých a inspirativních pro indexační praxi

MeSH 2018 byl terminologicky rozšířen a aktualizován zejména v oblastech: izotopy a radioizotopy, kouření, cukry, terminologie virů. O nové deskriptory se velmi rozrostly podkategorie D08 Enzymy a koenzymy (55) a D12 Aminokyseliny, peptidy a proteiny (139).

V dalším textu je uveden výběr z nových deskriptorů, který může být pro indexační praxi (nejen v NLK) zajímavý a inspirativní.

V kategorii C Nemoci přibýly např. deskriptory: divertikulární nemoci, skvrnité horečky, importované infekce, infekce virem varicella zoster, primární amyloidóza, doutnající mnohočetný myelom, adenomy potních žláz, akutní poškození plic vyvolané transfuzí, multimorbidita, cestovní nemoci, klinické zhoršení, reakce v místě vpichu. Samostatným heslem se nově staly Dunbarův syndrom a Edwardsův syndrom a alergie na ořechy a arašidy.

V kategorii D Chemie jsou významná nová hesla - skleníkové plyny a Agent Orange, a další se zřejmě dobře uplatní při indexaci článků o výživě či potravinářství – cukry, dietní cukry, arašídový olej, kokosový olej, palmový olej, rýžový olej, řepkový olej, slunečnicový olej, přísady do jídla, fermentované potraviny, geneticky modifikované mikroorganismy.

Oblast E02 Terapie se rozšířila o některá zajímavá témata: spolehlivost antikoncepce, kontraindikace, léková kontraindikace, kontraindikace léčebného výkonu, dlouhodobě působící reverzibilní antikoncepce, manuální lymfatická drenáž, léčba obezity, integrativní onkologie, léčba mimotělní rázovou vlnou, dieta s vysokým obsahem proteinů, zneužívání léčiv aj.

V kategorii E04 Chirurgie operační přibýly nové operační procedury, např.: amniotomie, body contouring, keratektomie, mastoidektomie, nefrotomie, pyloromyotomie, sfinkterotomie, menisektomie, vulvektomie, transplantace haploidentická.

Kategorie E05 Výzkumné techniky přinesla aktuální termíny jako: sekvenování celého exomu, sekvenování celého genomu, imunoturbidimetrie, multifokální intraokulární čočky, nositelná elektronika.

F1 Psychiatrie a psychologie získala množství nových deskriptorů, hodně se detailizovalo téma kouření: kouření doutníků, kouření dýmky, kouření, kouření kokainu,

kouření netabákových výrobků, kouření tabáku, kouření vodní dýmky, užívání marihuany, žvýkačka nikotinová, omezení kouření, kuřáci. Další hesla z této oblasti jsou také zajímavá z hlediska užitečnosti pro indexaci – prokrastinace, pracovní stres, zdravé stárnutí, užívání mobilních telefonů, závislost na jídle, závislost na opiu, nezdvořilost, multitasking v chování. Jiná skupina hesel se týká vlivů nemoci na psychiku apod.: zdravotně rizikové chování, neuroticismus, přežívající onkologičtí pacienti, narativní lékařství, adherence a compliance při léčbě, spánková latence, syndrom nočního jedlctví, psychoonkologie, testy paměti a učení, Wechslerova paměťová škála, testy pro posouzení mentálních funkcí a demence, studijní výsledky, školní neúspěšnost, školní úspěšnost.

Přibyly také deskriptory týkající se současných reálií: trvale udržitelný růst, uprchlické tábory, užívání marihuany, skleníkové plyny, potravinová intolerance, pokrytí očkováním, násilí na základě pohlaví, fašismus, ochrana vodních zdrojů.

Z pojmů, které pokrývají širší oblast, jsou to např.: genetika člověka, materiálová věda, interdisciplinární výzkum, náboženské organizace, antibiotická politika, otrava těžkými kovy., vodní sporty, věda v literatuře, věda v umění.

Užitečné budou jistě i deskriptory: stav hydratace organismu, pohyb vnitřních orgánů, environmentální biomarkery, kryobiologie, období po vyléčení.

Obor I01 Sociální vědy přináší také některé deskriptory týkající se aktuálních témat: pašování drog v těle, fašismus, násilí na základě pohlaví, nezdvořilost, nucená kontrola porodnosti, nedobrovolné léčení, nedobrovolné psychiatrické léčení, politický aktivismus, populární kultura, recidivismus. Z oboru 03 Lidské činnosti jsou zajímavé deskriptory rozvrh pracovních směn, cestovní nemoci, vodní sporty, angažovanost zaměstnanců, politický aktivismus.

Oblast N Zdravotní péče zahrnuje témata ze širokého okruhu: pokrytí očkováním, prevence kouření, školní neúspěšnost, zdravotní stav populace, sexuální zdraví, zotavení z duševní nemoci, léčba obezity, monitoring preskripce kontrolovaných léčiv, self-management.

Obor L01 Informační věda přináší další aktuální termíny pro indexaci: informatika pro pacienty, skladování dat, informační technologie, vědecká komunikace, sémantický web, stereolitografie, virtuální realita.

Velmi užitečné také budou další deskriptory z kategorie M1 Osoby: osoby upoutané na lůžko, přežívající onkologičtí pacienti, dítě adoptované, dítě v pěstounské péči, kuřáci.

Letos byl do tezauru MeSH 2018 na náš návrh přidán deskriptor **adiktologie**.

Zpracovala: PhDr. R. Kodetová, Mgr. A. Smutná

Literatura

https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/nd17/nd17_medline_data_changes_2018.html

